

Lo Somaten

DIARI REGIONALISTA Y D' AVISOS Y NOTICIAS

Any XII

Reus Divendres 8 de Octubre de 1897

Núm. 3.387

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Reus, un mes. Ptas. 3/50
En provincias trimestre. Ptas. 1/00
Extranjer i Ultramarí. Ptas. 1/50
Anònims, a preus convencionals

Administració y Redacció

PLASSA DE LA CONSTITUCIÓ, (PORXOS)

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

En la Administració d'aquest diari y en las principals llibrerías d'aquesta ciutat y de fora.
En Barcelona, litografia Mallofré, carrer Junquera, 6.
No s' retornan los originals encara que no s' publicuin.

Farmacia Serra

Arrabal Santa Anna, número 80, prop a la plassa de Catalunya

La que paga més contribució de la provincia

FARMACIA OBERTA TOTA LA NIT

Arrabal Santa Anna, número 80, prop a la plassa de Catalunya

MALALTS DELS ULLS

Lo DOCTOR BIADA, oculista del Hospital del S. G. de Barcelona, ex-quefe de clínica y ab titol de las universitats de Berlin y Wurzburg, ex-ajudant dels Drs. Wecker y Landolt de Paris.

Reb en CONSULT a Reus, tots los diumenges y dilluns de 9 a 12 y de 4 a 5.

Arrabal alt de Jesús, 38, sobre 'l Correu.

Los demés dias a Barcelona, Claris, 44, cantonada a la Gran Via, de 11 a una y de 4 a 5.

PERA 'L DIA DELS MORTS

Riquíssim y variat assortit de coronas, flors artificials, rams, pensaments y demés adornos propis per a nítxos, panteons y sepulturas y arreglo dels demés objectes que s' troban deteriorats.

Ultima novetat y gust exquisit, a preus limitadíssims.

Se trobará en lo domicili de las germanas

RIPOLL

Reus.—Carrer de S. Joan, 18, segon.—Reus.

Vinyas Americanas

DE

Marcial Ombra's (Propietari)

Avinguda del ferro carril, Figueras, (Girona)

Barbats y estacas en venta, per milions.—Preus reduhuts y autenticitat garantizada.—Cinch milions d' estacas, y un milió de barbats.

SECCIÓ DOCTRINAL

Lo fuerisme dels carlins

II—

Tothom sab, y seria inutil insistirhi, que 's lo que representava a Espanya políticament el partit carlí, avans de la revolució de setembre de l' any 1868; el restabliment y la continuació de l' estat del dret interromput a la mort de Ferran VII ab la entronisació de Donya Isabel II. Afirmava, donchs, la llegitimitat a favor de la branca mascle de la dinastia regnant, el sistema monárquic autoritari y absolut, en contra del sistema monárquic constitucional defensat per los isabelins; y la llibertat de l' Iglesia y la influencia política del clero com element social, contra la persecució y las espoliacions de que l' havian fet víctima els partits liberals. Aquesta fou la bandera política dels carlins en la primera guerra civil.

La revolució de l' any 1868 produí a Espanya un daltabaix tant considerable que modificá radicalment la manera d' esser de tots los partits polítics inclós el carlí. Els partits monárquics constitucionals s' havian descreditat tant y havian perdut tant de terreny, que no repararen en sacrificar a Donya Isabel pera venre d' assegurar la continuació de son predomini. La revolució fou feta per la classe mitja apoyada en l' elecció militar. La gran massa del poble s' associá a la revolució, la vegé ab simpatia, pero no seguí als seus

factors; escolta ab preferencia y seguí ab entusiasme als que li predicavan que la revolució devia servir pera son profit y no pera esser explotada per els qui ab miras egoístas l' havian feta.

Surgi, en conseqüencia, un nou partit, que 'n pochos dias contá ab la major part de las masses populars que havian constituhit fins feya poch la gran forsa del antich partit progressista. Aquest nou partit se presentá luego com a republicá y la seva característica fou la federació.

En aquestas circumstancies, vacant lo trono d' Espanya, el partit carlí torná a donar mostrars de vida. Obtingué la renuncia del representant de la llegitimitat masculina, don Joan, y son fill major D. Carles un més solzament després del crit de Cadiz, comunicava als Soberans de Europa la abdicació de son pare y se presentava davant d' ells com aspirant al trono, exposantlos hi sos propósitos ab aquestos termes:

«Si Dios y las circunstancias me colocan en el trono de las Españas, me esforzaré en conciliar lealmente las instituciones utiles de nuestra época, con las indispensables de lo pasado, dejando a las Cortes generales, libremente elegidas, la grande y difícil tarea de dotar a mi querida patria de una Constitución que, según espero, será a la vez española y definitiva.»

Veritat es que las anterior paraulas son molt vagues, pero, tals com son y dirigides a qui van dirigides, no hi dnpte que entranen una gran significació y un compromís formal per la part de D. Carles. Donguisilhi la extenció y la explicació que s' vulla, elles rompen la tradició del vell partit carlí, que en endevant no pot representar ja pera la nació el retorn al estat de dret immediatament anterior a la mort de Ferran VII, sino la creació d' un estat de dret nou conciliador del present ab el passat, basat ensemps que en la llegitimitat reyal en la voluntat del país expressada en Cortes generals lliurement elegides, y formulat en una Constitució.

Qualsevol que s' fixi en las paraulas de D. Carles, veurá que en ells no s' tracta de donar al país per la autoritat reyal una Carta, per l' estil de l' Estatut que precedí a la Constitució de l' any 1837 (un fur, un privilegi, que 'n déyan antiguament); sino una verdadera Constitució elaborada ab el concurs dels representants del país lliurement elegits. D. Carles ademés d' afirmar-se rey llegitim, promet esser rey constitucional. Es veritat que 'n el document referit no s' diu res dels Fors dels antics Estats espanyols, lo que s' explica pel seu objecte especial, pero s' hi deixa prou be entreveure que D. Carles conceptua a Espanya com a un sol regne y que pera tot ell parla d' una sola Constitució. No fem més, per ro qu' apuntar la idea; en els documents successius ja vindrá la seva confirmació.

La atmósfera política d' Espanya s' havia anat caldejant: els decrets del Govern Provincial, havian seguit las eleccions de diputats pera las Cortes Constitu-

yents y las llarges y acoloradas discussions de la nova Constitució. Ab aquestas discussions y ab las violentas polémicas periodísticas, s' havian excitat en alt gran las passions polítiques y las religioses, y 's sentiments catòlics d' una gran part del poble espanyol se sentiren ferits per la proclamació de la llibertat de cultes y per la promulgació de la lley de matrimoni civil. Anyadéixis a tot axó la persecució de certes ordres religioses y la suspensió del pago de la assignació corresponent al cléro, ab el pretext de la seva negativá a jurar la Constitució, fácil será compendre que 's carlins havian de trobar altre vegada el terrer assahonat pera nutrir las sevas fies y pera enlayrar també altra vegada la bandera de la defensa dels sentiments y dels interesos religiosos del país.

Per altra banda, el partit genuinament conservador del temps d' Isabel, el vell partit moderat, s' havia descompost totalment ab la revolució y l' element civil de més valus que l' componia s' empassá poch a poch ab els carlins. Entre altres personas de gran ilustració y de reconeguda experiéncia política que ingressaren en el partit carlí, merecen menció particular En Candi Nocedal y N' Aparisi y Guijarro. Aquest últim, sobre tot, per la seva elevació de mires y de sentiments, pel seu entusiasme y per la seva bona fe se convertí en el Verh del partit y sapigué rejuvenir y fer atractives las sevas doctrinas, donentes hi un ayre espanyol y tradicional que may havian tingut.

J. B. Y S.

(s' acabará)

Recorts de viatge

ARGELIA-BOUFARIK

(Acabament)

Després d' haver arribat al cap d' aquell passeig de llimoners vam pendre un carrer que 'ns va portar al mitj del poble. Allí, dalt d' un pedestal s' aixecava dreta y ab bayoneta calada la estatua en bronzo del sargento Blondin, que segons diu lo lleterero del dessorreta, en un dels combats que van lindre los francesos ab los árabes quan ho van conquistar, se va defensar llarg temps contra quinze árabes matantne alguns, pero sucumbí al cap de vall al major número. Varem passar una estona mirantnos l' estatua, y com ja era tard ens en varem anar a sopar, veient encare lo café árabe del costat ab cisi 'ls mateisos moros que hi havian vist quan jo hi vaig entrar després de dinar, que no sé si saben passar sense menjar, ó menjan qualsevol cosa allí mateix.

Avans de sopar em vaig estar una estona dessota 'ls arbres mirentme com passavan los carros que venían de vrema; quatre ó sis «yaoulets» (oyets moros) dalt dels carros y després una colla d' árabes al darrera que eran los que havian vreat pels propietaris d' aquells carros y rehims; mirentme aixó em varen cridar per anar a sopar. Tot sopant em feyan dar explicacions del nostre país; després en cos de camisa varem anar a pendre un caté sota 'ls platanos, y també la poca fresca que feya per allí. Estantnos allí va arribar lo tren corrent d' Alger, que portá l' periódich «L' anti-juif» y als cridar aquest periódich carrer amunt, los números erant arrebatats ab deliri pe l' poble que no era juhen; jo també com ja n' havia comprat alguns números, també vaig compar aqueix. L' encabessament d' aquest número era: «Une famille de voleurs» «Les Ben y ya» tot aixó en lletres molt grosses puig al cridar una familia de lladres vaig preguntar a n' en Roig qui era

aquesta família de lladres, y 'm va dir: son aquestos juheus d' aquí devant, los Ben-y-ya-ya, senyalantme un gran establiment de drogas y pastas que hi ha allí al davant del café. Vaig observar d' allí aprop com cridavan «L' anti-juif» los «Ben-y-ya-ya» «Una família de lladres» pero ells, aquestos juheus, anant despatxant allí en los taulells com si no ho sentís; lo poble estava molt mogut, perque dos dias avans de serhi jo, hi van anar Max Regis y Philippi Louis, director y gerent del «Anti-juif», y va haverhi un meeting antisemita arribant a tant, després del meeting que totes las casas y establiments de juheus van haver de tancar y barrá las portas, y gracias a la policia y gendarmes sino hi anava a haverhi un dalt-a-baix. Aixó sí, en la cuestió antisemita van units árabes y europeus, per anar contra 'ls juheus y més odi 'ls tenen los árabes que 'ls europeus, de manera que un árabe a un juheu desseguida li diu: vesten del meu davant «Detija» «ben» «Detija» paraulas árabes que traduhidas a la llengua catalana son massa fortes.

Donchs allí a las deu de la nit, d' ordre governatiua se tancan los cafés moros, a las onze s tancan los cafés europeus; aixís es que en sent las onze varem tancar per anársen a dormir.

En aquesta casa que té 'l café en Roig hi ha un pis, y a totes las oberturas que donan a fora hi ha portas persianes, haventhi quatre centimetres de llistó; están molt abiaixats perque de fora no 's vegi lo de dins; tot aixó es per la molta calor que hi fa, y d' aquesta manera hi entra l' admósfera fresca de la nit, pero que en aquesta classe de portas sembla que un dormi al carrer. Serian las cinch cel matí que 'l trásbals dels carros, charrets, los «hues» dels carreters als animals, y 'ls crits de xerrameca de las collas d' árabes que marxavan a vremen ja no 'm van deixar dormir. Serian cuarts de set quan vaig aixecar, y tot sol me 'n vaig anar a la plassa-mercat. Allí vaig passar una hora mirantme aquella gent estranya, com venian y compravan; casi totes las paradas eran dels árabes, y alguns poch europeus. Las pocas donas moras que venían a comprar, veyea que totes anavan tapadas menos d' un ull, ab las calsas grans blanques lligadas als tormells com a duas bombas y tot lo demás blanch com las que ja havia vist; no vaig poguer veure ni una noya mora de deu a vint anys en casi dos dias que vaig esser a Boufarik, y aixó que pels carrers dels árabes hi vaig passar de cinch a sis vegadas. Me deyan que las noyas a la edat de vuyt a deu anys ja las prometen, es a dir, segons s' esplicavan aqueix prometre es una especie de venda de la noya, y quan está promesa ó venuda ja no surt de casa y quan te major edat se fa entrega de la noya al promés ó comprador. A las horas lo poch que surt de casa, surt ab la cara tapada, no veyétseli més que lo negre dels ulls, y aixís com aquí hi ha costum de marcar los cavalls, alguns ab las inicials del amo, allí vaig veure que hi havia la costum entre 'ls árabes de marcar las donas al mitj del front, ab una estrella negra; aixó ho veyea quan pujavan als tranvías que 'l manto se li tirava enrere; ni una en vaig veure que no tingúes la marca. Donchs si bé no 's veyan noyas moras pels carrers, en cambi, de noyets moros se 'n veyan per tot arreu més que formigas, mitj vestits y mitj despullats. Serian cuarts de nou que vaig anar a esmorzar (quin sol feya! ni una mica d' ayre, sempre haver d' anar ab la camisa mullada! En cos de camisa, després d' esmorzar, varem anar al costat del poble que hi ha 'ls magatzems dels comerciants y d' alguns propietaris de colonias. Sobressart entre tots lo grandíus magatzém de Mr. Doumens propietari d' onze colonias, y a cada colonia hi té mil jornals de terra; allí de tinas, botas, coceys, botellas, locals per embotellar, bombas, máquinas pel trásbals dels vins, de tant que hi ha, no sé com explicarho, los vagons del ferro carril van al magatzém, teléfonos del escriptori a totes las masas y set tenedors de llibres per portar los comptes; tot ho cull en gran y a mils, y aixó que diu que li falta molt per plantar. Aquest magatzém no més es per vins, diu que a la cullita passada va fer 60.000 Bordalessas de 200 litres cada una, y com té molta vinya jove, diu que enguany ne farà molt més. Té de 1.500 a 2.000 treballadors, árabes casi tots si bé aquest senyor es un dels propietaris més grans d' aquella plana; n' hi ha bastants que sense tindre tant, també fan moltes mils cargas de vi; diu que fa de deu a tretze graus y no 's coneix la filoxera, y las vinyas en aquell país es de lo més sa y bonich que 's pugui veurer, y com ara lo vite bon preu, han deixat un poch las plantacions del tabaco y han plantat vinyas.

Varem passar fins a hora de dinar, y per diferents carrers, varem fer cap a la casa ahont le senyora d' en Roig ja tenia 'l dinar arreglat. Tot dient vaig sentir tocar una música al café moro del costat, estranya pero bonica, música que se surt de tot lo que se sent per

aquí, y vaig dir a n' en Roig: després de diner m' en vaig allá ab los moros a sentir aquesta música; y efectivament entro al café moro, los vaig saludar y tot acostantmi los vaig dir: «C'est bien jolie cette musique que vous faites»—«Ah oui»—me va respondre un moro gran y barbut que s' estava devant dels que tocavan; uns instruments estranys pero la música y aquells vestits tot hi anava molt bé; dos tabalets un poch petits, duas com a dulcians y uns altres instruments com a flautas feyan una música que se sentia que un era dins del Africa. Allí m' vaig estar mitja hora ab ells fins que aquells músichs se 'n varen anar, y jo després de saludarlos a tots vaig sortir, pera anar a pendre un café a las tauletas que tenia en Roig sota 'ls plátanos y tot present café me va dir en Roig: Y bé, t' ha agradat la música árabe?—Molt, li vaig contestat —tot hi va molt bé, los tipos ab los turbans y camisas blanques, la serietat dels moros que tocavan y dels altres que miravan, los banchs y trossos d' astora que tenen per assegures y ajaures dins y fora del café, tot forma molt bon conjunt.—Varem passar entronant fins a las quatre, esperant jo dos cuarts de sis per agafar lo tren y tornármem a Alger. Ja en aquella hora hi havia las estoras rodonas del café moro sota 'ls arbres y collas d' ells a las estoras, quan va baixar una «charrette» bonica ab un moro dalt molt llhent. En Roig me va dir: Ara baixa un Marabout. Jo li vaig dir: a qué 's un Marabout?—Un sacerdot moro ó mahometà, me va dir.—Va arribar al café moro, va baixar de la «charrette», y tots los moros de las estoras se van aixecar y vaig veure com uns li besavan las espatllas, y altre que li van donar la mà, y després se besavan la mà seva, que havia tocat la mà del Marabout. Ab molta gravetat se va assegurar demunt d' una estora, camas creuhadas, y lo mosso li va portar la xicra y 'l té, havent deixat la «charrette» y cavall sota un plátano. Aixís los vaig deixar, y essent ja las cinch me vaig despedir de la família Roig, sabentlos molt greu de que no pogués estar tres ó quatre dias mes allí per anar a fer un passeig per Blidah y altres pobles árabes que hi ha per aquella plana, cosa que hi hauria tingut molt gust pero que per las mevas ocupacions tenia d' ésser a Alger a l' endemá matí. Aixís es que 'l Roig me va acompanyarme fins al tren despedintse després.

Com lo tren venia del interior casi tot eran árabes, de manera que al compartiment que jo vaig pujar n' hi havia set y jo sol europeo. Aixó sí, las sabatas sota 'l banch y 'ls peus nús dalt al banch del davant, y que no van baixar fins que tots varem arribar a Alger.

I. LLEVAT.

CRÓNICA

OBSERVACIONES METEOROLÓGICAS

del dia 7 d' Octubre de 1897

FACILITADAS PER D. RAMON GISPERT

HORAS d' observació	BARÓMETRE aneroides	GRAU d' humitat	PLUJA en 24 horas	AYGUA evap. en 24 h.	ESTAT del cel	OBSER. particular
9 m. 3 t.	756 756	68 68		6 1/2	Ras	

HORAS d' observació	TEMPERATURAS			VENTS	NUVOLS	
	Maxima	Minim.	Term. tipo	direccio	classe	can
9 m. 3 t.	Sol. 26 Sombra 16	5	14	O. O.	Camul.	0.3

Tenim en nostre poder una carta del senyor Vallejo, carter de Espluga de Francolí, preguntnos la seva inserció, com a rectificació a la notícia publicada en Lo SOMATENT del dia 29 de Setembre, en la qual nos lamentavam que aquell empleat en lo ram de correus se negués a entregar un número de nostra publicació a un amic que 'l tenia consignat a la «llista de correus», en la citada vila.

Perá estalviarnos l' espay de comentar la carta y perque en sa redacció, sab molt bé dit carter, si omiteix quelcom que provaria havérseli demanar lo periódich per l' interessat, puig quan feu lo prech anava acompanyat d' una altra persona, deixém de publicarla.

Lo SOMATENT al censurar a una persona sia ó no empleat y fins tractantse de castellans, te pron cnydado en que, ne que tingui rahó sino que ni sobri, y tanta ne teniam en aquesta cuestió, que estém segurs que tan aviat sápigam lo senyor Vallejo, que aquell Francesch Colom, que li es desconegut es en qui hauria d' haverse las per ser lo nostre Director, desistirá de son empenyo en que 's posin las cosas a son degut lloch.

A la seva voluntat ho deixém.

A las set d' aquest vespre l' Excm. Ajuntament celebrará sessió de segona convocatoria.

Nos escriuhen de La Figuera, important població agrícola del Priorat, que segueix aquell poble sense Ajuntament, puig cap fill de vehí s' ha cregut ab pron forsas pera ferse administrador de la miseria que allí regna ab motiu d' haver mort sa hermosa vinya, principal riquesa ab que comptava, la filoxera.

En las passadas eleccions de regidors, com recordarán molt bé nostres lectors, ni 's presentá cap candidat ni feu ús del sufragi cap vehí.

Aixís las cosas, han vingut los nombraments de Jutjes y Fiscals Municipals que han recaygut precisament en personas que desempenyavan cárrechs de regidor y com aquells son incompatibles ab aquets, se troba 'l poble sense Ajuntament ni legal ni ilegal, puig que, los dos que quedan han complert la seva missió ab los anys que han servit.

Demana La Figuera, y ho demana ab tota justicia, que 's tregui la contribució que pesa sobre la filoxera; y volen las personas que poden ser cridades a administrar los interessos comunals de la vila—y ho volen també ab rahó que 'ls sobra—que no se las pugui fer responsables dels descuberts que durant la seva gestió puguin quedar per lo concepte de consums, donchs d' ahont no hi ha diners difícilment se 'n poden treure. Y que no hi ha cuartos a las comarcas que han sigut presas sas vinyas per la filoxera, nos ho diuhen clarament aquestas resistencias passivas que oposan pobles enters, a fer pagar impost que tant abominan.

Lo govern conservador ab tota la seva superbia, ab tots los medis de que disposava y ab totes las pressions que poden imaginarse no lográ convencer al débil poble de La Figuera, orfe de tota protecció en que nombrés Ajuntament.

Segurament li era obstacle 'l ministre dels apellidos aplegats.

Veurém que farà l' actual que presideix Sagasta, donchs no perque 'ls gastos d' Espanya sian fabulosos ha de ser causa aixó de que no 's protegeixi a agricultors que fa molts anys han contribuít a ajudarla, pagant religiosament.

Perá'l vinent diumenge tenen convocadas eleccions Municipals los pobles de Vilella Baixa y Cabacés emplantats en la comarca del Priorat.

Noticias particulars que nosaltres hem rebut, nos fan creure que las eleccions anunciadas no podrán verificarse, perque en cap dels dos pobles concorrerá al colegi cap elector.

No cal dir que mida tan extremada obeheix a que la miseria s' ha fet senyora de las llars de la major part de casas inclós de la de la vila.

Será aquesta una imitació de lo que ha succehit a La Figuera en las tres vegades que s' han convocat y ve a confirmar lo que temps enrera deyan que en las vinentas eleccions serán comptats los pobles que 'n fassin en aquella avans la mes rica encontrada de la nostra provincia.

Segons diuhen los darrers telégramas de Madrid lo govern lliberal se proposa plantejar immediatament la mes amplia autonomia a Cuba.

Esperém veure confirmada aquesta notícia pera esposar serie y detalladament la conducta que d' aquí en endevant deu seguir lo Catalanisme, enfront d' un govern que accepta y aplica com a bons nostres principis.

La Comissió de la Exposició Nacional d' Industrias modernas, ha participat al Foment del Treball Nacional que 'l citat certamen s' inaugurará ab tota solemnitat lo próxim dia 20 del corrent, y que urgeix que 'ls expositors deixin acabadas prompte sas instalaciones.

Pobre Foment! altres mals de cap té que preoocuparse d' aquesta celeberrima Exposició madrilenya. Ab aixó de la caygada dels conservadors li han esguerrat lo marro. Tant bé que li marxava tot ab la dictadura económica del Navarro valenciá. Are l' unich que hi podrá enviar, serán aquells célebres burros de cartró que tant agradaren al ex-ministre per alló que va dir que eran uns animals que abundavan molt a Espanya.

Are ja ho ha vist, que entre molts burros, també hi ha qui sab ahont té la ma dreta y d' una excomunió lo plantan mes rebregat que un drapot a cincuenta canas del ministeri. No havia d' elvidar que 'ls burros també tiran cosas, y la que va tirarli 'l bisbe de Palma, lu va agafar de plé a plé.

Llástima que signé massa tart y 'm sembla, que d' aquí en endevant se 'n podrá ben riure. Ab aquesta gent, siempre es tarde cuando llega.

Copiém d' un periódich:
«Se té per indubtable que un dels primers actes del Govern lliberal, serà l' aixecament de la suspensió de garanties constitucionals que desde llarga fetxa ve passant en la provincia de Barcelona.»

Aixó seria lo racional, si es que 'l nou govern que 's titula lliberal, no 's vol fer solidari dels actes de barbarie y despotisme fills monstruosos del seu antecessor, caygut á puntadas de peu de dalt y de baix y aburrit de tothom.

Diu lo ministre de la Governació que lo primer que 's proposa fer es reformar lo cos de policia á fi de que resulti garantida la seguretat personal.

Es adir, que fins avuy no ha estat garantida la seguretat personal? Aixís ho confessa 'l nou ministre.

«Donchs de que era conservador aquell govern? De las injusticias y de las arbitrariedades?»

La Comissió executiva del monument que á Barcelona tracta de erigirse á Frederich Soler s' ha reunit baix la presidencia del alcalde, examinant la fotografia que del projecte ha enviat 'l ilustringrat escultor tortosí D. Agustí Querol. Lo constituheixen un petit basament en forma d' escalinata, del que arranca una columna, y demunt d' ella apareix lo fecont *Pitarra* sentat en un silló en actitud d' escriure una de sas obras. La columna está adornada ab l' escut de Barcelona, los de Catalunya y de Sant Jordi, una dedicatória, dos figuras representant lo manzair de «Lo ferret de tall» y la protagonista de «Las joyas de la Roser». En las columnas apareixen esoritás las fetxas del naixement y de la mort de Soler.

La Comissió executiva aprobá 'l projecte, havent ademés resolt que á la major brevetat possible se dongui comens á las obras de cimentació.

Nostre corresponsal á Barcelona, D. Sugrañes, en sa crónica d' ahir diu que en lo concurs de cartells, n' hi ha un d' un tal M. Utrillo.

A propòsit de lo qual, nostre també amich lo celebrat dibuixant en Miquel Utrillo, ens escriu una afectuosa carta pregantnos que fem constar que no ha presentat cap cartell en dit concurs, y que per lo tant l' artista que firma aquell cartell que diu nostre corresponsal no es ell. Se dol també, y ab rahó, que hi haja tants Utrillos dibuixants, fins al punt de que sigan objecte de tals confusions.

Queda satisfet nostre bon amich, y de veras sentim que no hagi concorregut al concurs, puig estém segurs que 'l seu talent artístich hauria en ell brillat á gran altura.

Hem rebut lo número d' Octubre del *Resumen de Agricultura*, que conté los següents articles: «El Marqués de Monistrol», «Caciquismo rural», «La alinita», «Metamorfosis destructivas de los vegetales», «Observaciones en la vinificación», «Esencias artificiales de mosto», «Ensayos de la leche», «Congreso vitícola y ampelográfico de Tolosa».

Lo *Resumen de Agricultura* se publica mensualment en forma d' elegant quadern de cuarenta vuit pàgines, y va sempre ilustringat ab excelents grahats. La Redacció contesta gratuítament per medi de la Revista ó particularment á las preguntas dels subscriptors que 's refereixin á cuestiones agrícolas.

Se suscriu en la Administració, Plá, 5, Barcelona.

Nostre apreciat colega de Barcelona *La Opinión*, publica un excelent article de son director D. J. Andreu, demanant que 's torni á concedir, com es just, las garantías constitucionals á Barcelona.

Si 'l nou govern no procedeix ab justicia, si no s' apressura á desfer los esgueros del seu antecessor, tota la premsa de Catalunya deu reclamar contra aqueixa mida sense rahó de ser. No perquè á nosaltres no 'ns atenyi devém callar, puig una ofensa dirigida á Barcelona es dirigida á tot Catalunya, y tots los catalans ne devém protestar.

Lo recaudat ahir per concepte de Consums en la Administració d' aquesta ciutat, puja á la cantitat de pessetas 956'35.

Ahir el matí feya un fret bastant intens á causa d' haver caigut granís en las altures próximes. Per la tarde lo temps se posá mes suau.

Diu un telégrama:
«L' *Heraldo* excita als liberals pera que desenrotllin las ideas que exposaren en la oposició.»

Nostre colega madrileny es molt ignocent. Per ventura no sab que 'n Sagasta se pren las cosas ab molta calma. ¿No ha caigut ja mitja dotzena de vega-

das sense haver tingut temps de cumplir lo que ha promés en la oposició?

Lo bó serà que 's doni 'l cas que quan anirà per implantar la autonomia á Cuba, la isla ja no siga espanyola. En Sagasta es aixís.

ARTS Y LLETRAS

Aixís mateix

(De Leopardi)

Reposa ya per sempre cor fatigat. Mori l' eterna angoixá que per mi creguí eterna. Mori; y sento, com la cara mentida, el perdre l' esperança que sustento, mes s' acaba 'l desitj ants que ma vida.

Reposa eternament, oh cor, que massa has bategat. No val pas res ta queixa. Indigne és, en vritat, la terra aqueixa de tos sospirs. Emig sols y amargura la vida n' és; el mon una fanguera.

Reposa en l' avenir y desespera per derrer cop. El fat á nostra vida sols reservá 'l morir. Viu y desprecia la Natura y á tu y la forsa interna, poder brutel sens mida que per mal dels vivents per tot impera, y l' infinita vanitat eterna de l' existencia entera.

JOSEPH ALADERN.

SECCIO OFICIAL

Registre civil

del dia 6 d' Octubre de 1897.

Naixements

Joseph Chatruc Cusiné, natural de Esteve y Teresa.—Venceslao Nolla Pamies, de Alexandre y Francisca.

Matrimonis

Cap.

Defuncions

María Camps Garréta, 62 anys, Arrabal de Robuster, 28.

SECCIO RELIGIOSA

Sant d' avuy.—Santa Brígida.
Sant de demá.—Sant Dionisi.

SECCIO COMERCIAL

BOLSI DE REUS

Cotisations realitzadas en lo dia d' ahir á Barcelona facilitadas per lo corredor en aquesta ciutat D. Antoni Demestre.

Interior	65 03	Fransas	49'25
Exterior	80 60	Cubas vellas	96'06
Colonial		Cubas novas	97'
Norts	24 60	Adnanas	96'75
Obligacions Almansa	80'87	Oblig. 3 0/0 Fransas	53'12
		Filipinas	92'50
		PARIS	
Exterior	87'84	Norts	
		GIROS	
Paris	29'40	Londres	33'63

J. Marsans Roí

Representant: JOAQUIM SOCIATS
CARRER SANTA ANNA, 28.—REUS

Ultima hora de la Bolsa de Barcelona á las 4 de la tarde d' ahir:

Interior	65.05	Filipinas	
Exterior	80.62	Adnanas	96.75
Amortisable	78.25	Cubas 1886	95.12
Fransas	19.10	Cubas 1890	79.
Norts	24.65	Obs. 6 0/0 Fransa	94.75
Exterior París	62.87	Obs. 3 0/0	52.25
Paris	29.40	Londres	32.26

Se reben ordres de Bolsa pera Barcelona, Madrid y Paris.

Descompte de cupons, compra y venda al comptat y per compte agé de tota classe de valors, compra de monedas y bitllets de tots los paissos.

Cambis corrents en lo dia d' ahir en aquesta plassa facilitats per los corredors de comers D. Joan Valls, D. Joan Llauredó Prats y D. Joan Valls Vallduvi.

Londres	90 d/f.	00'00	diner	8 d/v.	00'00
Paris	8 d/v.	00'00		Marsella	00'00
VALORS LOCALS		DINER PAPER.		OPER.	
ACCIONS		0/0	0/0	0/0	0/0
Gas Reusense		850		0	
Industrial Harinera		600		0	
Banch de Reus		500		0	
Manufacturera de Algodon		100		0	
C. Reusense de Tranvias, privilegiadas al 5 per cent.			415		

Moviment del port de Tarragona

Entradas del dia 6

De Sevilla y esc. en 10 dias, v. «Andalucía», de 1251 ts., ab blat, consignat als Srs. Mac-Andrews y C.^a

De Bilbao y esc. en 22 dias, v. «Cabo Silleiro», de 675 ts., ab efectes, consignat á D. Marián Peres.

Despatzadas

Pera Marsella y esc., v. «Andalucía», ab tránzit. Pera Londres y esc., v. inglés «Georgian», ab efectes.

Pera Marsella y esc., v. «Cabo Silleiro», ab efectes.

ANUNCIS PARTICULARS

Academia Fortuny

Ensenyansa de dibuix, pintura y modelat

BIRIGIDA PER

RAMON CASALS

Premiat ab medallas, diplomas y mencions honorificas en varias exposicions; alumno per oposició del «Regio Instituto di Belli Arti» en Roma. Ensenyansa de dibuix lineal, adorno, figura, paisatge, natural, pintura el oli y l' ayguada.

Dibuix y pintura ab model viu

Carrer Major núm. 28, pis 1.er—REUS

CLASSES DE MÚSICA

Per lo professor Estanislao Mateu

Quedan obertas desde primer d' Octubre en casa, 6 á domicili.

Curs especial de piano y cant.

Arrabal Sta. Anna, 64, entressuelo.

Diversions públicas

Teatro Fortuny

Gran Companyia de Sarsuela y Opera espanyola pera la próxima temporada d' hivern.

Llista del personal

Mestre Director, D. Francisco Perez Cabrero.—Primera tiple de opera, Srta. Avelina Corona.—Primera tiple de sarsuela, D.ª Carme Perez de Isaura.—Altra tiple, Srta. Lluisa Perez Cabrero.—Altra tiple, D.ª Mercé Perez Cabrero.—Característica, Sra. Sirlilla.—Primer tenor, D. Francisco Alcantara.—Altre tenor, D. Nicolau Bobé.—Tenor cómich, D. Lluis Senís.—Primer barítono, D. Castro Gascó.—Altre barítono, D. Marián Martínez.—Primer baix, D. Daniel Banquells.—Altre baix, D. Jaume Segura.—Galan jove, D. Francisco Fernandez.—Mestre de coros, D. N. N.—Primer apunt, D. Lluis Santafé.—Traspunt, D. Anton Güell.—Mestre de ball, D. Enrich Fernandez.—Coro d' abbdós sexes, 24.

Ferrocarril económic de Reus á Salou

Servey de trens que regirà desde 'l dia 1 de Setembre de 1897.

SORTIDAS DE REUS.—Matí: 4'10, 9'06.—Tarde: 2'32, 3'45.

SORTIDAS DE SALOU.—Matí: 4'56, 10'46.—Tarde: 5'10.—Nit: 7'25.

Las horas se regirán per lo meridiá de Madrid.

Imp. de G. Ferrando.—Plassa de la Constitució.

GUIA DEL PASSATJER

SERVEY DE TRENS

SORTIDAS:

De Reus á Barcelona

5:04 m. correo (Per Villanova y Vilafranca) 1.ª, 2.ª y tercera.

8:56 m. exprés, primera y segunda dimars, dijous y diaspets, (per Villanova)

12:11 t. mercancías, segunda y tercera.

1:57 t. correo (per Villanova.)

De Barcelona á Reus

5:25 m. (per Vilafranca).

9:46 m. (per Villanova).

15:8 t. per id.

7:39 t. exprés (dimars, dijous y diaspsats).

De Reus á Mora

9:33 m. — 1:04 t. — 3:10 t. — 7:19 y 9:57 t.

De Mora á Reus

4:21 m. — 8:00 m. — 12:05 t. — 6:04 t. — 7:36 n.

De Reus á Tarragona

8:30 m. — 9:47 m. — 2 t. — 7:04 t.

De Tarragona á Reus

7:30 m. — 12:25 t. — 4:30 t. — 8:20 n.

La Reus á Lleyda

8:40 m. — 5:23 t.

De Lleyda á Reus.

5:50 m. — 3:50 t.

De Reus á Vimbodí

1:28 t. cotxes de 2.ª y 3.^a

De Vimbodí á Reus

9:53 m. cotxes de 2.ª y 3.^a

De Tarragona á Valencia

9:30 m. y 11:30 m.

De Valencia á Taragona

11 m. y 6:30 t.

ADMINISTRACIO DE CORREUS-REUS

Horas d' arribada y sortidas de correos

ARRIBADAS

De Tarragona, 8:30 m.

Biblioteca Regionalista

Llibreria Regional, carrer de Jesús, 31

SECCIO CATALANA

- «Lo Catalanisme», per Valenti Almirall, 10 rals.
- «Quadros», per Emili Vilanova, 2 " "
- «La Dida», per Joseph Feliu y Codina, 2 " "
- «Cartas Andorranas», per Joseph Aladern, 2 " "
- «Costums típicas», per id., 2 " "
- «Alcover», monografía per id., 4 " "
- «Poesias», per Manel Marinell, 2 " "
- «Oda á Barcelona», per Jacinto Verdagué, 2 " "
- «Lo Pi de las tres blancas», per id., 2 " "
- «L. Aglenya», per Ramon Masifern, 4 " "
- «Croquis Pirenechs», per J. Massó Torrens, 12 " "
- «La Fada», per id., 4 " "
- «Catalunya trilingüe», per J. Casas Carbó, 2 " "
- «Quan pel món», per Santiago Rusinyol, 16 " "
- «Les Cròniques catalanes», per Gabriel Turell, 12 " "
- «Obres catalanes», per Joseph Izart, 20 " "
- «Poesias», de Joan Maragall, 8 " "
- «Alades», per Emili Guanyabens, 8 " "
- «Fructidor», drama, per Ignaci Iglesias, 8 " "
- «Mont-lba», per Bosch de la Trixerria, 12 " "
- «Quan jo era noy», per A. de Riquer, 20 " "

«Música vella», per E. Doria y Bonaplata, 12 " "

«Figura y paisatge», per Narcís Oller, 12 " "

«Tascant per les Serres», per J. Pons y Masaveu, 12 " "

«Espectres», per Enrich Ibsen, 8 " "

Obras dramáticas de la biblioteca del Teatro Regional, á meytat de preu.

«Cansons Catalanas», harmonisades per Enrich Morell, han sortit: 2 rals.

«Sant Ramón», de Alex. Guarnier, 2 " "

«Planys», 2 " "

«El Maçoudi», per Brunet y Bellet, 4 " "

SECCIO CASTELLANA

«España tal cual es», per Valenti Almirall, 4 rals.

«Patria y Región», per Salvador Golpe, 12 " "

«Un ensayo de Regionalismo», per Joan Mañé y Flaquer, 2 " "

SECCIO GALLEGA

«Odas de Anacreonte», per Florenci Vaamonde, 5 rals.

Ademés están á la venda diferentes obras de celebrats literats catalans, castellans y extranjeros.

Teatro Fortuny

Gran Compañia de Danza y Opera española

Lista del personal

Director: D. Francisco Peres Cabreró

Primera tiple de ópera: Srta. Avelina Coronado

Segunda tiple de ópera: Srta. Carme Peres de Isasa

Tercera tiple de ópera: Srta. Ana Peres de Isasa

Alta tiple: Srta. Ana Peres de Isasa

D.ª María Peres de Isasa

D.ª M.ª Peres de Isasa

Primer tenor: D. Francisco Aldeguer

Segundo tenor: D.º Nicolás Ribé

Tercer tenor: D.º Juan Gasod

Primer bariton: D.º Juan Gasod

Segundo bariton: D.º Daniel Bar

Tercer bariton: D.º Juan Gasod

Alta voz: Sr. Juan Gasod

Bajo: Sr. Juan Gasod

Director orquestral: D.º Juan Gasod

Primer violín: D.º Juan Gasod

Segundo violín: D.º Juan Gasod

Tercer violín: D.º Juan Gasod

Violonchelo: D.º Juan Gasod

Bajo fondo: D.º Juan Gasod

Director de capilla: D.º Juan Gasod

Primer organista: D.º Juan Gasod

Segundo organista: D.º Juan Gasod

Director de coros: D.º Juan Gasod

Primer sopran: D.º Juan Gasod

Segunda sopran: D.º Juan Gasod

Tercera sopran: D.º Juan Gasod

Primer tenor: D.º Juan Gasod

Segundo tenor: D.º Juan Gasod

Tercer tenor: D.º Juan Gasod

Primer bariton: D.º Juan Gasod

Segundo bariton: D.º Juan Gasod

Tercer bariton: D.º Juan Gasod

Primer bajo: D.º Juan Gasod

Segundo bajo: D.º Juan Gasod

Tercer bajo: D.º Juan Gasod

Director de orquesta: D.º Juan Gasod

BOLSA DE REUS

Últimas notas de la Bolsa de Reus á las 4 de la tarde d'ahir:

Extensor	30.40	París	29.40
Extensor París	92.87	Op. 3.º 0.º	92.35
Extensor París	92.87	Op. 6.º 0.º	92.35
Londres	32.40	Op. 3.º 0.º	92.35
Londres	32.40	Op. 6.º 0.º	92.35
Amortizable	78.25	Op. 3.º 0.º	92.35
Amortizable	78.25	Op. 6.º 0.º	92.35
Extensor	80.65	Op. 3.º 0.º	92.35
Extensor	80.65	Op. 6.º 0.º	92.35
Extensor	80.65	Op. 3.º 0.º	92.35
Extensor	80.65	Op. 6.º 0.º	92.35

Representant: JOAQUIM SOCIAT

CARRER SANTA ANNA, 28 — REUS

Últimas notas de la Bolsa de Reus á las 4 de la tarde d'ahir:

Extensor París: 92.87, Op. 3.º 0.º: 92.35, Op. 6.º 0.º: 92.35, Londres: 32.40

SORTIDAS

De Barcelona (per Tarragona) 8:30 m.

De id. id. id. directe 10:30 m.

De id. id. id. per Tarragona 1:30 t.

De id. id. ab la correspondencia extranjera (per Picamoixons y descendent de Lleyda) 7:30 t.

De Madrid y Zaragoza 2:30 n.

De Lleyda y Huesca 7:30 n.

NOTA: Los correos para Filipinas sortiran de Barcelona na lo 7 y 21 de Novembre y lo 15 y 19 de Deseembre del corrent any. Los de Cuba surten d'aquesta Administració lo 7, 17 y 27 de cada mes, correo ordinari.

Altra.—Deu tenirse present que tots los vapors que conduheixen tropas á Cuba, portant també correo.

El Gobierno de Reus, para dar cumplimiento á lo dispuesto en el Real Decreto de 27 de Julio de 1907, sobre el arreglo de los horarios de los trenes de viajeros, ha acordado modificar el horario de los trenes que en la actualidad funcionan en esta línea, de modo que resulte el siguiente:

SORTIDAS:

De Barcelona á las 5:00 m.

De id. id. á las 12:00 t.

De Tarragona, Valencia y Murcia per S.ª Vicéns á las 2:00 t. (per idem)

De Tarragona, directe á las 7:00 m.

De Lleyda, Huesca, Manresa, Sabadell, Tarragona y Barcelona á las 8:00 m.

De Madrid, Saragosa, Teruel, provincias vascongadas, Castilla, Galicia, Andalucía y Extremadura á las 1:00 t.

Los pueblos servits per peatons á las 9:00 m.

NOTA: A la correspondencia dirigida á Teruel, Andalucía y Extremadura, que es depositada en los buzones después de la sortida del correo de Madrid, se le donará salida á las 7 de la nit per Tarragona.